

HÖGSKOLAN
DALARNA

Kandidatuppsats

Olika versioner – olika känslor?

- en studie om personers upplevelser av en låt gestaltad i två olika versioner.

Författare: Anna Brännvall
Handledare: Johnny Wingstedt
Examinator: Linda Portnoff
Ämne/huvudområde: Ljud- och musikproduktion
Kurskod: LP2005
Poäng: 15 hp
Examinationsdatum: 2015-01-16

Högskolan Dalarna
791 88 Falun
Sweden

Abstract

Studien ligger inom ramen för Ljud- och musikproduktion. Arbetet har bestått i att skapa ett musikaliskt klingande verk i form av en låt, och sedan utforma den i två olika versioner. Intentionen med dessa versioner var att se hur lyssnaren upplever samma låt i dess två olika gestaltningar, om de upplever dem på olika sätt, och i så fall på vilka sätt, och vad de upplever skiljer dem åt. Syftet grundas i att ta reda på om lyssnaren upplever det klingande verket på samma sätt som låtskaparen avsett att förmedla med produktionen, samt ytterligare ett syfte var att undersöka uppfattningen om musikens relation till sångtexten. Grunden för arbetet ligger i att forska genom design, att gestalta musikproduktionen som en fallstudie, där en fokusgruppsdiskussion ägde rum. Respondenterna fick då svara på frågor om vilka känslor de upplevde av musiken och sångtexten, sedan ingå en diskussion med varandra. Deltagarna resonerade i många fall väldigt lika, jag blev delvis förvånad över hur de ibland använde till viss del samma ord som varit utgångspunkt vid musikskapandet. Det framfördes också synpunkter och reflektioner som i viss mån tillförde nya perspektiv med avseende på uppfattningen om musikens uttryck.

Keywords: Musik, musikproduktion, fokusgrupp, fokusgruppsdiskussion, designforskning.

Innehållsförteckning

Förord	1
1. Inledning	2
2. Syfte och frågeställningar	3
2.1 Syfte	3
2.2 Frågeställningar	3
3. Avgränsningar	4
4. Teori och tidigare forskning	4
5. Metod	6
5.1 Val av forskningsmetod	6
5.2 Designforskning - fallstudie	6
5.3 Fokusgruppsintervju	7
5.4 Urval av deltagare	8
6. Genomförande	9
6.1 Skapande av låttext	9
6.2 Skapande av musikproduktion	10
6.3 Fokusgruppsdiskussion.....	12
6.4 Upplägg av fokusgruppsdiskussion	12
6.5 Etik	13
6.6 Trovärdighet.....	14
7. Resultat och analys	14
7.1 Resultat av fokusgruppsintervjun.....	14
7.2 Tolkning av resultat	19
7.3 Slutsats av resultat	19
7.4 Reflektion kring min egen roll.....	20
8. Diskussion	20

Källförteckning	22
Bilagor	24
Bilaga 1	24
Bilaga 2	25
Bilaga 3	28

Förord

Jag vill börja med att rikta ett stort tack till min handledare Johnny Wingstedt för ett gediget och aktivt stöd under arbetets gång. Johnny har varit ett utmärkt ”bollplank” och hjälpt mig lösa upp de frågetecken som uppstått längst vägen i denna studie. Jag vill även rikta ett stort tack till de personer som ställde upp som deltagare i min fokusgrupp. Utan dem hade inte denna studie gått att genomföra.

Anna Brännvall

Falun, januari 2015

1. Inledning

Det är ingen hemlighet att musik har en kraft som kan påverka människans tillstånd och sinnesstämning. Musik kan ses som ett verktyg som uttrycks i och från många olika aspekter, den kan vara politisk, känslomässig, icke känslomässig, lugn, fartfylld etc. Hur vi upplever den kan bero på hur, när och i vilket sammanhang man hör musiken. Alf Gabrielsson skriver i sin bok *Starka musikupplevelser* att:

Lika varierande och oändlig som musiken är, lika varierande och oändlig är våra reaktioner på musik. Ett och samma musikstycke kan framkalla helt olika reaktioner hos olika personer (Gabrielsson, 2013:15).

Ofta har låtskaparen/-skaparna ett visst budskap eller en viss mening den/de vill förmedla med en låt. Tankar som dessa väcker ett intresse hos mig som studerande musikproducent - hur upplever lyssnarna en låt? Får de samma känslor och upplevelser som låtskaparen har avsett att förmedla?

I dagens samhälle har den tekniska utvecklingen gjort det möjligt för många människor att skapa sin egen musik hemma då man med små medel och hyfsat billig teknik kan bygga en hemmastudio. Med hjälp utav hemsidor på internet som exempelvis *Youtube* kan man lära sig hur man går tillväga för att skapa sin egen musik. Detta kan vara oavsett om man kommer från en musikalisk bakgrund eller inte. Jag själv kommer inte från någon musikalisk bakgrund och började med musik för cirka tre år sedan. Efter att ha läst lättare musikteori och lärt mig grunderna av musikens byggstenar kan jag skriva låtar, men det krävs en djupare kunskap att producera upp en låt från en demo till en produktion, samt att förmedla det man vill förmedla.

Musikens komplexitet kan variera beroende på genre. Vad som kan känneteckna dess olikheter kan vara sättet musiken spelas på, sättet sångaren sjunger på, sättet musiken framförs på, vad den har för struktur så som rytm, melodi, tempo och instrumentering. Musiken reflekterar även olika subkulturer och genrer som kan identifieras genom kläder, frisyrier och attityder (Machin, 2010:25). Olika genrer och artister har olika sätt att uttrycka sig på, exempelvis uttrycker sig endel via låttexter där de kommunicerar genom att berätta

historier. Andra uttrycker sig genom scenkläder och framförande. Och vissa genom musiken och sättet de spelar på.

Dessa ovan nämnda aspekter, ord, bild och ljud, kan inom musiken tillsammans forma multimodala uttryck. Enligt Machin (2010:218) kan multimodalitet ses som olika former av kommunikation som arbetar tillsammans, exempelvis musik och text (ljud och ord). Detta fångar mitt intresse för hur man som producent och låtskrivare kan designa en produktion där man vill förmedla en viss typ av känsla och budskap. Jag har därför valt att rikta uppsatsens fokus på detta - samspelet mellan musik och text.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Studiens mål är att skapa en djupare förståelse för hur arrangemangsändringar i en låt kan påverka helhetsupplevelsen av låten. Hur upplevelsen av musikens samspel till texten förändras, och då på vilket sätt, samt vilken känsla det medför. För att undersöka det har en låt producerats i två olika versioner.

2.2 Frågeställningar

- Hur upplevs de två olika versionerna relatera till sångtexten, beroende på skillnaderna i den producerade musiken?
- Vad medför detta för upplevelse av låten?
- Får lyssnaren samma känslor och upplevelse som låtskaparen avsett att förmedla?

3. Avgränsningar

Då musikproduktion är ett komplext område har arbetet begränsats till att spela in allt material i min hemmastudio. Att huvudsakligen fokusera produktionen på elektroniska instrument, med en begränsad ändring av specifika parametrar i arrangemanget. Det finns rytmiska och melodiska skillnader i versionerna, men det är inte den huvudsakliga skillnaden utan det är obligatstämman, den komplementstämman som ligger i diskanten. Enligt Svenska Akademiens Ordbok definieras obligatstämma som en självständig musikalisk stämma av ackompanjerande art (SAOB, i.d.). Att definiera en genre kan vara svårt då gränsen kan vara hårfin mellan subgenrer. Men enligt mig faller denna produktion inom ramen för Indietronica. En elektroniskt baserad produktion med inslag av pop.

4. Teori och tidigare forskning

Man [har] forskat en hel del i hur vi upplever särskilda element i musik, t.ex. olika tonhöjder, tonarter, tempi, rytmmönster eller melodilinjer. Men eftersom dessa element kombineras med varandra på olika sätt i varje musikstycke kan man inte nöja sig med att studera de enskilda elementen, man måste också studera musikupplevelsen i sin helhet. (Gabrielsson, 2013:15)

Som Gabrielsson tar upp i sin bok *Starka musikupplevelse* har det forskats en del i hur vi upplever olika element i musik och hur dessa kan påverka helhetsupplevelsen. Man startade den empiriska forskningen om hur människan upplever musikaliska känslouttryck för ungefär 100 år sedan, och den har stegvis ökat fram till idag (Gabrielsson & Lindström, 2010:367). Gabrielsson har tillsammans med Lindström skrivit ett kapitel *The role of structure in the musical expression of emotions* i antologin *Music and Emotion* om olika känslor som kan uttryckas i musik, och vilka faktorer i den musikaliska strukturen som bidrar till de upplevda känslouttrycken. De har sammanställt en tabell med bl.a. musikaliska faktorer som rytm, tempo, tonläge, och melodiska riktningar.

Resultatet visade på att vi upplever flödande (flowing/fluent) rytmer som glada (happines), drömmande (dreamy), eleganta (graceful), fridfulla (serene) och stadiga rytmer (firm) upplevdes dystra (sad), kraftfulla (vigorous), värdiga (dignified) och spännande (exciting) (Gabrielsson & Lindström, 2010:386). Melodiska riktningar av stigande karaktär ansågs värdiga (dignified), fridfulla (serene), anspända (tension), glada (happines). Melodiska riktningar av fallande karaktär ansågs, spännande (exciting), eleganta (graceful), kraftfulla (vigorous) och dystra (sadness) (Gabrielsson & Lindström, 2010:385). Dessa forskningsresultat grundades mestadels på undersökningar baserade utifrån västerländsk klassiskmusik (Gabrielsson & Lindström, 2010:368).

Ovan nämnd forskning visar likheter med vad Machin skriver i sin bok *Analysing popular music*, att i den västerländska kulturen har människan associationer med uppåtgående tonhöjd som "feeling good" och nedåtgående eller låga tonhöjder med "feeling down". Han hänvisar även till Cook som menar på att "classical composers have used high pitch to suggest 'up and away' due to its energy and low pitch to suggest 'closer, down and relaxation'" (Machin, 2010:100).

Forskning inom musikproduktion har bl.a. gjorts av Jan-Olof Gullö, om hur den moderna informations- och kommunikationsteknologin har utvecklats och resulterat i avancerade möjligheter för dem som skapar musik med digitala verktyg (Gullö, 2010:1). I sin avhandling tar han bl.a. upp att musikproducentrollen på senare år har suddats ut, att det kan vara svårt att dra en tydlig gräns för vad och vem som har rollen då olika yrkesgrupper som artister, musiker, kompositörer och textförfattare kan vara delaktiga i produktionsprocessen. "Trots att samma personer alltså kan vara såväl artister som kompositörer eller producenter så brukar den som konkret ansvarar för en produktion i första hand benämnas producent eller musikproducent" (Gullö, 2010:5). Att definiera begreppet musikproduktion kan svårt att kortfattat beskriva, men "i musikens värld är det vanligt att en benämns musikinspelning benämns som produktion eller musikproduktion" (Gullö, 2010:4)

5. Metod

5.1 Val av forskningsmetod

I denna studie har arbetet skett utifrån två metoder. Den övergripande är genom designforskning (*research through design*) (Frayling, 1993:5), och den specifika metoden är en kvalitativ fallstudie med en fokusgrupp. Valet av designforskning ligger till grund för att jag ville skapa en musikproduktion där jag själv skulle kunna manipulera vad i låtens olika versioner som skulle ändras. Jag anser att metoden är ett relevant val då den kännetecknas av att skapa och gestalta någonting - i detta fall en musikproduktion med syfte att besvara en forskningsfråga.

För att nå fram och uppfylla studiens syfte föll valet på att använda en fokusgrupp då jag med hjälp av deltagarna skulle kunna komma åt frågeställningarna om hur de upplever produktionen i dess två olika versioner. Jag hade även kunnat använda genomföra en större enkätundersökning, men då hade jag inte fått till en djupgående och gemensam diskussion om hur ett flertal personer upplever låten, utan i stället en mindre nyanserad information och beskrivning om hur var och en enskilt upplever låten.

5.2 Designforskning - fallstudie

Inom designforskning finns det tre grundläggande typer, man kan forska om design, för design och genom design (KTH, i.d.) (Frayling, 1993:5). Designforskning i den tredje bemärkelsen, att forska genom design, kännetecknas av att skapa eller gestalta någonting för att kunna besvara en forskningsfråga. Det innebär att man gör en studie där man oftast har ett eller ett fåtal fokuserade fall man vill undersöka. När man ska påbörja ett designforskningsprojekt är det viktigt att tänka på vart man vill att forskningen ska ta en. När man vet det, kommer beslutet om hur man tar sig dit genom metodbeslut att falla naturligt (Crouch & Pearce, 2012:53). Det kan vara till hjälp att ta hänsyn till tre grundläggande komponenter: den egna forskningspositionen, det teoretiska perspektivet och

forskningsmetoden. Crouch & Pearce beskriver dem på följande vis:

Our research position, which influences the other components; the particular theoretical or conceptual lens, through which we view the phenomena we are studying; and our methods (Crouch & Pearce, 2012:53 – 54).

Metodologi och metod är två olika termer som kan vara förvirrande då de lätt blandas ihop eller ses som samma sak. Crouch & Pearce (2012:63) beskriver att metodologin kan ses som en inramning eller de bredare principer som ligger till grund för särskilda metoder, exempelvis etnografi eller fallstudie. Och att metoder är särskilda strategier som används vid ett forskningsarbete, exempelvis intervju eller observation. Man kan se metodologin som en karta för att beskriva val av metoder, men man kan också tänka metodologin som genom en lins för att börja kartlägga forskningen. Metodologin vägleder sedan hela projektet från datainsamling till analys och sedan till den slutliga presentationen (Crouch & Pearce, 2012:53).

Det finns flera metodologier som är användbara inom designforskning, i detta arbete har fallstudie använts som är etablerad och väl användbar då fokus ligger på en specifik låt som har producerats och gestaltas i ett par olika versioner, med syfte att undersöka hur musikens relation till sångtexten uppfattas.

5.3 Fokusgruppsintervju

Fokusgruppsintervju är en metod som används i olika akademiska fält, vanligen inom vårdvetenskaplig och samhällsvetenskaplig forskning. Den bör betraktas som en specifik forskningsmetod med sina egna metodologiska kriterier och forskningsförfaranden. Att använda en fokusgrupp innebär att man genomför en intervju med en mindre grupp personer som diskuterar olika aspekter kring ett fokuserat tema eller ämne. Den kan med fördel användas för att utforska vad personer har för uppfattningar, tankar och åsikter kring ett visst ämne (Ahrne & Svensson, 2014:71).

Fokusgruppsintervjuer är också väl användbara för att bearbeta det genererade resultatet i

flera steg av en forskningsprocess. Metoden är dock inte meningsfull att använda om gruppen inte är bekant med ämnet då diskussionen inte kan leda till den djupgående mening metoden bygger på att generera. En av de viktigaste aspekterna är interaktionen mellan deltagarna, att ny kunskap byggs upp mellan dem, samt att de kan dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter. De kan skapa en medvetenhet hos varandra som de tidigare inte tänkte på genom att lyssna till andras åsikter innan de uttrycker sina, vilket kan leda till omvärderingar och nya tankesätt. De förser även forskaren med olika perspektiv och uttalanden i form av deras egna ord och meningar. En fokusgruppsintervju skiljer sig från en gruppintervju då man använder gruppinteraktionen som forskningsdata (Ahrne & Svensson, 2014:72 - 74).

En fokusgrupp kan definieras i tre punkter:

- Fokusgrupper är en forskningsteknik som syftar till datainsamling för forskningsändamål.
- Man samlar in data genom interaktiva gruppdiskussioner.
- Ämnet bestäms utav forskaren (Wibeck, 2010:25 - 26).

Då syftet var att få en fördjupad diskussion kring den musikproduktion som skapats, ansågs denna metod var lämplig att använda då intentionen var att forska i hur lyssnare upplever det klingande verk som skapats.

5.4 Urval av deltagare

När deltagarna till fokusgruppen skulle sättas ihop stod valet mellan att antingen välja ut personer som inte är vana att analysera musik, och inte har någon djupare kunskap av att göra det, eller det motsatta, att välja personer som är kunniga inom musik, att lyssna och analysera. Beslutet föll på att välja ut en analytiskt erfaren grupp. Anledningen till det var för att få en analytiskt djupgående diskussion kring låtens arrangemang och samspel mellan texten och musiken. Vilket skulle kunna bidra till att besvara frågeställningarna.

Ahrne & Svensson (2014:76) skriver att det är en viktig fråga om man ska genomföra fokusgrupper med människor som redan känner varandra då det finns forskare som anser att det kan påverka gruppklimatet negativt. Andra menar att grupper som redan känner varandra

kan skapa en mer förtroendefull miljö där de lättare kan relatera till varandras åsikter och kommentarer. Deltagarna i min grupp känner varandra sedan innan då de studerar tredje året i samma klass i Ljud- och musikproduktionsprogrammet vid Högskolan Dalarna.

Utifrån mitt perspektiv anser jag att det hjälpte interaktionen i gruppen på ett positivt sätt då det kändes som att deltagarna kunde relatera och förstå varandra även om de vid vissa tillfällen använde olika ordval. Det var också ett medvetet val att välja ut två tjejer och två killar. Det finns ingen direkt anledning till detta, utan det gjordes bara för att möjligheten till en genusmässigt heterogen grupp fanns.

6. Genomförande

För att uppnå syftet med uppsatsen behövdes en musikproduktion skapas gestaltad i två olika versioner för att sedan utvärdera dessa med hjälp utav en fokusgrupp. Arbetet har gått till i olika steg som beskrivs nedan.

6.1 Skapande av låttext

”When deciding what to write about, find a theme and let us know what the song is going to be about in the first line. Stick to the same theme all the way through to the end.” (Leikin, 2008:1)

Arbetet började med en idé till en låttext. De ord och meningar som fanns i tankarna skrevs ner och jag visste precis vad temat för låten skulle handla om, men inte riktigt hur den skulle vara strukturerad. Leikin (2003:87 - 89) har skrivit ett kapitel i sin bok som heter ”How to map out new song ideas” där ger hon tips på hur man från en låtidé kan utveckla den till en färdig låttext. Jag tog hjälp utav denna mall som såg ut på följande vis:

- Vad jag vill säga i första versen
- Vad jag vill säga i refrängen

- Vad jag vill säga i andra versen
- Vad jag vill säga i sticket, om jag behöver en

När jag sedan hade skrivit ner vad de olika delarna skulle handla om påbörjades arbetet med att skriva texten. Intentionen var att den skulle berätta en historia då man för första gången träffar en person och blir alldeles knäsvag. Man blir störtförelskad och kan inte tänka på någonting annat än den personen, man hamnar i en annan värld som känns som en dröm. Det visade sig att jag inte kunde hitta rätt meningsbyggnader och följsamma ord direkt, så jag påbörjade att leka fram en melodi och ackord tillsammans med gitarren. Efter ett tag hade grunden för låten skapats då togs beslutet att påbörja produktionen av musiken och väntade på att de sista delarna av texten skulle falla på plats.

6.2 Skapande av musikproduktion

Den musikaliska produktionen skapades i min hemmastudio med musikproduktionsprogrammet Logic pro X. Grunden i produktionen är programmets tillhörande mjukvaruinstrument som styrts med hjälp utav en MIDI-klaviatur som kopplas in i datorn via USB anslutning. Elbas spelades in via ett externt ljudkort direkt in i datorn, och sången spelades in med en kondensatormikrofon.

Produktionen började utifrån att ett enkelt trumkomp gjordes, sedan lades ackord ut och sångmelodin spelades in. Första tanken var att göra två olika sångmelodier i versionerna, men beslutet föll på att den skulle vara identisk då jag var nöjd med hur den var. Därefter formades låtens struktur och jag började bygga vidare på instrumenteringen med olika syntljudd och senare programmerades ett nytt trumkomp. När själva grunden av låten var klar påbörjades arbetet med att leka fram och skapa olika melodigångar och utveckla de två olika versionerna av låten.

Skillnaden mellan versionerna blev ändring av melodier i obligatstämman och rytm i baskaggen. Version 1 har fallande melodifraser med nedåtgående figurer, de går uppifrån och ner, med varierande steg i större och mindre språng genom låten. En bastrumma som slår en snabbare rytm med fler slag i refrängen, samt att den framträdande syntmelodin i refrängen

går i sextondelstakt. Version 2 har stigande melodifraser med uppåtgående figurer, de börjar på en lägre ton och rör sig sedan upp mot högre toner. I refrängen slår bastrumman inte lika många slag utan grunden är att den slår på varje fjärdedelsslag, samt att den framträdande syntmelodin går i åttondelstakt, vilket leder till att rytmen blir långsammare. Detta medför att en ökad respektive minskad energi kan upplevas versionerna emellan.

Gabrielsson & Lindström (2010:385) sammanfattar en rad olika forskningsresultat om musikens relation till emotioner. Hur effekten av olika separata faktorer i musiken kan upplevas. Där tar de bl.a. upp skillnaden mellan stigande och fallande melodiska riktningar. Att uppåtgående melodier har känslomässiga uttryck som: värdig (dignified), fridfull (serene), spänning (tension) och lycka (happiness). Och nedåtgående melodier: spännande (exciting), elegant (graceful), kraftfull (vigorous) och sorgsenhet (sadness). Denna ändring gjordes i låten och resulterade i en tonskillnad versionerna emellan. Jag valde även att ändra rytmen i refrängen med intentionen att få en större skillnad då det är låtens huvuddel, och oftast den del som lyssnaren kommer ihåg. Leikin skriver:

Be aware that the music has to have hooks, too. Without them, nobody will ever notice or hear your work. Besides being vehicles for us to express ourselves, songs serve as a way for us to share our feelings with the audience. In order to ensure ourselves of having an audience, we have to hook them (Leikin, 2008:13).

Att ändra melodins riktning och rytm i huvuddelen gav en betydande karaktärsskillnad för de två versionerna och dess samspel med texten. Machin (2010:89 - 99) skriver i sin bok om de semiotiska resurserna i ljud, valet i hur man vänjer att formulera en låttext, hur man fraserar samt tonläge och melodi. Att de olika elementen kan användas som ett hjälpmedel i det musikaliska språket för att uttrycka en viss stämning och känsla. Exempelvis att ett högt tonläge inom popmusik oftast associeras med ljushet och ett lågt tonläge med nedstämdhet. Och att i den västerländska kulturen associeras ett högt tonläge med "feeling good", och ett lågt tonläge med "feeling down". I refrängen av låten sjunger jag i ett högre tonläge än i de resterande delarna av låten, jag funderade på att ändra sångmelodin i versionerna emellan, men valde att inte göra det då jag fann det intressant att se hur/om deltagarna skulle uppfatta kontrasterna i obligatstämans melodi i samspelet med låtens text, då version 1 har ett ljusare sound än vad version 2 har.

6.3 Fokusgruppsdiskussion

Några dagar innan fokusgruppsintervjun skulle genomföras skickades ett informationsblad ut till deltagarna. Det innehöll bl.a. information om att sessionen skulle spelas in i ljudformat, att allt var konfidentiellt, datum, tid samt plats m.m. (bilaga 1).

Wibeck (2010:33) skriver att det är viktigt att tänka igenom valet av plats där samtalet ska genomföras så att deltagarna känner sig trygga och hemma i miljön, annars kan det finnas risk för att samtalet hämmas av eventuella distraktioner. Valet föll därför att hålla samtalet i K1 (kontrollrum1) på Högskolan Dalarnas Mediehus då det är ett välbekant rum för oss alla, samt en lugn och avslappnad miljö. Fokusgruppen bestod utav en grupp på fyra personer, varav två tjejer och två killar.

6.4 Upplägg av fokusgruppsdiskussion

Sessionen gick till i tre varv, vid varje del fick deltagarna varsitt papper med en fråga. I *del 1* och *3* fick deltagarna först läsa frågan och sedan lyssna på låten i båda versionerna direkt efter varandra. Under lyssningen antecknade de i tystnad skriftligt ner sina intryck. Detta gjordes för att deltagarna inte skulle påverkas av varandra i sina första intryck. Därefter öppnades det upp för muntlig diskussion där deltagarna utgick ifrån sina skriftliga anteckningar. Versionerna gicks igenom en i taget och startade med version 1 och sedan version 2. I *del 2* som handlade om låtens text fick deltagarna först analysera texten och skriva ner sina första intryck innan diskussionen öppnades upp. Nedan följer en kort redovisning av varje dels upplägg.

Del 1

Fråga: Vad ger musiken dig för känsla?

Version 1:

Version 2:

Deltagarna fick först läsa frågan och sedan lyssna på version 1 och version 2 direkt efter varandra samtidigt som de gjorde kortfattade anteckningar på frågan, under lyssningens gång. Därefter öppnades det upp för diskussion som utgick ifrån deras anteckningar. I diskussionen gick versionerna igenom en i taget med start av version 1 och sedan version 2.

Del 2

Fråga: Vad upplever du att texten handlar om?

Här fick deltagarna inte lyssna på låten utan de fick några minuter på sig att läsa och analysera texten. De gjorde skriftliga anteckningar innan en muntlig diskussion öppnades upp.

Del 3

Fråga: I vilken version av låten tycker du att musiken passar bäst till texten?

Deltagarna fick läsa frågan och sedan återigen lyssna på version 1 och version två efter varandra. De gjorde skriftliga anteckningar under lyssningen innan den muntliga diskussionen öppnades upp.

Under de muntliga diskussionsdelarna hände det att jag ställde följdfrågor på deltagarnas svar, dessa redovisas i resultatdelen då den ovan nämnda delen är utgångsupplägget. Diskussionerna höll på tills deltagarna kände att de hade sagt vad de ville säga.

6.5 Etik

Ahrne & Svensson (2014:82) menar att innan genomförandet av fokusgruppsessionen är det av vikt att informera alla som tillfrågas om att delta i fokusgruppen måste få fullständig information om syftet med studien och vad den ska användas till. Därför skickades ett informationsblad (bilaga 1) ut till deltagarna som innehöll information om var, när och vilken tid sessionen skulle äga rum. En kortfattad instruktion om hur sessionen skulle gå till, hur många deltagare som skulle delta, vad som förväntades av dem samt syftet med intervjun. De informerades även om att materialet kommer behandlas konfidentiellt.

6.6 Trovärdighet

Att använda sig av en fokusgrupp innebär:

Att ha en gemensam förståelse som baseras på en gemensamt konstruerad text. Det är inte en sammanställning av de olika deltagarnas uttalanden, utan en heltäckande bild av deras gemensamma förståelse (Ahrne & Svensson, 2014:82).

Detta betyder att jag har försökt sammanställa deltagarnas gemensamma åsikter och uppfattningar, fokus ligger alltså inte på deltagarnas enskilda uttalanden. Och eftersom intervjun skedde med en ljudinspelning har inte deltagarnas kroppsspråk kommit med på inspelningen, men eftersom det var jag som var gruppleddare för intervjun har jag transkriberat materialet och försökt överföra en så noggrann skriftlig tolkning av deras svar som möjligt. Men det är viktigt att poängtera att eventuella misstolkningar kan ha skett vid transkriberingen av intervjun.

7. Resultat och analys

Nedan presenteras först en sammanställning av det empiriska insamlade materialet, därefter följer min tolkning av resultatet, och sedan en slutsats.

7.1 Resultat av fokusgruppsintervjun

Då sessionen bestod av tre delar och en ny diskussion påbörjades efter varje del följer nedan en sammanfattning av varje del för sig. Intervjun grundades på tre huvudfrågor, med några extrafrågor under sessionens gång. Diskussionerna varierade i längd, därför är de olika sammanfattningarna också olika långa. Nedan redogörs först deras skriftliga anteckningar som de gjorde innan den gemensamma diskussionen startade, sedan följer en sammanställning av den transkriberade diskussionen.

Deltagarna har blivit informerade om att deras identitet kommer att vara fingerad och kommer i denna undersökning gå under namnen Kim, Eliot, Alex och Robyn.

1. Vad ger musiken dig för känsla?

Version 1

Kim – ”Dreamy”, sen taggande, sen en soft avslappnande del.

Eliot – Svävande känsla, ”dreamy”, mysig.

Alex – Hoppfull, förväntan, positiv känsla av obehag, mystisk.

Robyn – Mysig och varm, kärleksdimma, naiv, fnittrig, dimmig sinnesstämning, hög på kärlek och förälskelse.

Deras individuella utgångspunkter varierade i ord, men det fanns liknande meningar i deras beskrivningar. Ett par av deltagarna upplevde att de hade svårt att beskriva känslan, *Alex* beskrev det som en känsla av ett ”positivt obehag”, men visste inte riktigt vad man skulle kalla det för, men menade på att det var känslan av ”dreamy”, och att det kunde bero på sammansättningen av ackord m.m. *Robyn* beskrev det som att man hamnar i en sinnesstämning som i en slags *kärleksdimma*. I diskussionens slutskede av version 1 verkade alla enas om att det var en slags *drömsk kärlekskänsla* de upplevde, och ordet ”dreamy” nämndes utav 3 av 4 deltagare.

Version 2

Kim – Stadigare, kärleksdimma, svävande, mer konkret.

Eliot – Inte lika utsvävande som version 1.

Alex – Mer uppenbar, etablerad svävning, mindre mystisk

Robyn – Lekfull, inte lika diffus, dimman inte lika tät dimma, även samma känslor som version 1.

I denna version gjordes flera jämförelser med version 1. Flertalet av deltagarna upplevde att denna version var *stadigare* och mer *stabil*. ”Den var fortfarande *drömsk* och *svävande* men inte lika *utsvävande* som version 1” (*Eliot*). *Alex* hade antecknat ordet ”*obvious*” (*uppenbar, tydlig*) och upplevde att denna version var mer uppenbar, att svävningen var mer *etablerad*

här, och gav en förklaring – ”Om man nu ska sätta det i ett kärlekssammanhang kan man säga att den första liksom ”Wow vad är det här?”, och den andra ”Jag är kär, och det är nice”. Alla deltagare verkade vara inne på samma spår fast de uttryckte sig med olika ord, exempelvis *Robyn* som nämnde *dimma* beskrev denna version som att *dimman* inte var lika tät jämfört med den första. *Robyn* gav också ett exempel på jämförelsen mellan låtarna, att frågan som sjungs i början av låten ”What are you doing with me” var i version 1 en mer äkta fråga, att personen som sjunger inte riktigt vet vad som händer med en, och att i version 2 så kändes frågan mer retorisk med ett leende på läpparna. Denne person upptäckte också ett nytt element, ett slagverk som den inte hörde i version 1. Deltagarna uttrycker att det ibland är svårt att sätta ord på vad de menar, men att andra sätter ord på vad de själv inte kan uttrycka. Majoriteten av deltagarna upplevde att denna version var mindre *mystisk* än den första versionen, det gavs ingen direkt förklaring till varför, men det kan ha berott på att den upplevdes stabilare och mer etablerad.

Vad upplever ni för skillnad versionerna emellan? (extrafråga)

Skillnaden sammanfattas med att version 2 hade en mindre tät *dimma* än version 1.

2. Vad upplever du att texten handlar om?

Kim – Besatt av någon person. Oklart vad/om personen får för respons. Vad den andra har för känslor tillbaka är oklart. Förälskelse/förälskad. ”One night stand?”

Eliot – Någon form av kärlek. På något sätt odefinierad. Vet inte?

Alex – Kärlek – förälskelse/”crush”. Frågor på om personen är kär eller inte ”what are you doing with me”. ”Hoppas på att det är kärlek”.

Robyn – Personen som sjunger är ofrivilligt förförd av en person som hon/han finner ovanligt attraktiv. Personen blir försjunken/försatt i ett sinnesrus/sinnesstämning som att man är hög på kärlek.

En stund efter att deltagarna analyserat texten frågar en deltagare om vi kan lyssna lite på låten igen för att få in stämningen. Jag svarar då att vi väntar med det eftersom jag vill ha reda på hur texten tolkas utifrån att endast studera den.

”Någon form av kärlek... ehm... jag brukar inte skriva texter så jag är inte så superhaj på det” (Eliot). ”Jag har understrukt ”crush”, det känns mer så än åt något annat håll” (Alex). Deltagarna är enade om att texten handlar om kärlek, men är inne på olika spår om vad för slags kärlek, om det är en förälskelse, en förförelse eller bara ett ”one night stand”. De pekar ut olika delar av texten bl.a. raden ”since the first time that I kissed your lips” och *Kim* uppfattar då texten som att det har hänt någonting men att det är oklart vad för respons personen får tillbaka. *Alex* pekar ut raden ”it feels like love” och upplever flera frågor som att personen hoppas på att den är kär, eller inte vill, eller inte får vara kär. Under diskussionen nämns kärleksrus som att man är hög på kärlek och ofrivilligt förförs av en person. En slutsats dras från en av deltagarna att det är någonting som hänt ganska nyligen, för hade låten handlat om ett etablerat förhållande så hade inte den inte skrivit på detta sätt.

3. I vilken version av låten tycker du att musiken passar bäst till texten?

Kim – Version 1.

Eliot – Version 2.

Alex - Version 2

Robyn – Vet ej, båda passar.

Den tredje frågan som knyter samman fråga ett och två resulterade i en längre och djupare diskussion mellan deltagarna. *Kim* upplevde nu att de tankar som gick i huvudet blev tydligare att sätta fingret på. Att version 1 passade bättre tillsammans med texten då den hade en ”blown away” känsla, att allt bara försvinner och det är bara vad som händer i kroppen som finns kvar i huvudet, och att det försvann i version 2 just eftersom den kändes stadigare vilket *Kim* tror har att göra med *beatet* och att det var några ”pling plongs” som kändes annorlunda vilket ledde till att ”dreamy” känsla försvann. Både *Eliot* och *Alex* tyckte att version 2 passade bäst, de var inne på att det har med hur man tolkar texten och att båda versionerna ger texten en mening på olika sätt, men att deras tolkning av texten passade bättre till version två och hellre skulle välja den. De poängterar ändå att de är lite klivna eftersom texten inte ger dem en hundra procentig förklaring om vad den handlar om. *Robyn* tyckte att båda versionerna fungerade, att de berättade samma historia fast i två olika steg. Första låten är mer den här ”hjälp, vad är det som händer? håller jag på att bli förälskad? och den andra versionen är den känslan mer etablerad, det är svårt att förklara, men ungefär så”. Under diskussionen återkopplar deltagarna till varandras uttalanden bl.a. *Kim* som är inne på samma spår som

Robyn, att version 2 är mer etablerad, att den är stadigare och har en mer vardagskänsla, den är mer linjär än version 1 som är mer dynamisk.

Vad tror ni att det kan bero på? (extrafråga)

En av deltagarna tror att det kan bero på mixen, men att det är svårt att säga vad det är som gör att låtarna känns olika. Att version 1 har mer gung i sig är version 2 som upplevs mer konkret och lunkar framåt, att det kan ha med *beatet* att göra. De tar också upp element som de tidigare varit inne på, ”pling plong” instrument som spelar en melodi som känns annorlunda i de två versionerna, och att det påverkar stämningen i versionerna.

Om ni tänker tillbaka på fråga 1 - vad musiken gav er för känsla. Tycker ni att den har ändrats nu när ni har läst och studerat texten? (extrafråga)

Flertalet av deltagarna upplever en skillnad medan en sitter tyst och funderar. En av deltagarna kom in på ett annat spår, ”jag vet inte om det var för att jag hade läst texten, eller för att man faktiskt började fundera på helhets känslan. I början vad jag inne på ett ”one night stand” och sen kändes det mer som ett kortare tidsintervall där någon verkligen såhär stor känsla kommer i kroppen. Så det ändrades ju ganska mycket” (*Kim*). En annan deltagare upplever att efter att ha kollat på texten och lyssnat på låten igen så tänkte man mer på helhets känslan, men under diskussionen så tänkte man mer på vilken version som synkade bäst ihop med texten, att ens tankar gick annorlunda. *Alex* upplever samma känslor utifrån sina anteckningar, men att de abstrakta känslorna snarare förstärktes. Diskussionen återgår till att version 2 kändes mer linjär och inte gav några stora känslöförändringar, utan att låten börjar och sen så kör den bara på och blir lite svävande mot slutet, medan version 1 är mer dynamisk och ger större intryck. Att det fann hörbara förändringar i båda versionerna med att de var mer diskreta förändringar i version 2 än i version 1.

7.2 Tolkning av resultat

Utfallet resulterade i många intressanta svar på hur deltagarna upplevde musiken. De stämde flera gånger bra med de intentioner som versionerna var skapade utifrån. Deltagarna nämnde bl.a. att version 1 var mer energirik än version 2 och att det kunde ha med ”beatet” att göra. Machin (2010:128) skriver att om en bastrumma endast pulserar på varje fjärdedelsslag upplevs en känsla av att endast räkna pulsen snarare än en framåtgående känsla. I min tolkning av respondenternas bedömning av skillnaden mellan versionerna kan detta relateras till deras upplevelse av att version 2 kändes stabilare och inte lika rörlig då bastrummans grund ligger på fjärdedelsslag, och att version 1 som hade en snabbare rytm var mer utsvävande och drömsk. I detta finns likheter mellan de svar som Gabrielsson & Lindström fick fram i sin undersökning, att flödande rytmer upplevdes drömande och glada. Intentionen med de två versionerna var just att skapa en som var mer energirik och flödande (version 1), och en som var lugnare och mindre energirik (version 2). Det intressanta var också att deltagarna kommenterade några av de produktionselement som var ändrade och hade betydelse för skillnaderna mellan versionerna.

I deras tolkning av sångtexten kom många olika svar fram som delvis stämde överens med mina intentioner, men också andra oväntade aspekter som jag inte hade räknat med, bl.a. att den upplevdes melankolisk. De tycktes ändå gemensamt uppleva att den handlade om en förälskelse och kärlek, vilket den gjorde.

7.3 Slutsats av resultat

För att sammanfatta vad undersökningen kommit fram till så har respondenterna upplevt många likheter med de känslor och intentioner produktionen, versionerna och sångtexten var skapad utifrån. Kanske detta har med att göra att vi i den västerländska kulturen upplever lägre tonhöjd med dysterhet och högre tonhöjd med glädje. Att en mer koncis och långsam rytm upplevs lugnare och stadigare än en snabbare rytm. När det kommer till att analysera ett material så som en sångtext kan tolkningarna skildra olika tankegångar, och i respondenternas svar om vilken version de tyckte sångtexten passade bäst till, kanske just detta med vad vi får

för känslor av musiken har en stor påverkan. Det är väldigt tydligt att vi alla är olika och att vi kan tolka samt uppleva saker på olika sätt. En sak som är självklart för mig behöver inte vara självklart för en annan person, och vice versa.

7.4 Reflektion kring min egen roll

Som Ahrne & Svensson (2014:77) tar upp är det viktigt att man som gruppleddare inte försöker att styra gruppen under intervjun. Detta var första gången jag genomförde en fokusgruppsintervju som gruppleddare, vilket kan ha sina nackdelar då jag inte har någon tidigare erfarenhet av det, men i baktanken fanns hela tiden att försöka hålla mig till de ”regler” som gäller för en gruppleddare. Under sessionen försökte jag lyssna och iaktta deltagarnas kroppsspråk för att senare vid transkriberingen av det empiriska materialet kunna få en så sanningsenlig transkribering som möjligt. Deltagarnas skriftliga svar fungerade som fasta utgångspunkter och var det som diskussionen rörde sig kring. Jag tog även anteckningar och fyllde på med extrafrågor vid de tillfällen då det kändes relevant, och såg i övrigt till att inte försöka styra gruppen eller diskussionen.

8. Diskussion

Resultatet har vissa likheter med de känslor och faktorer som Gabrielsson & Lindström skriver om. Viktigt är dock att poängtera att den empiriska sammanställningen av deras forskning mestadels grundas från västerländsk klassisk musik, och att flera av deras forskningskällor är från tidigare decennier av 1900-talet, och denna studie grundas på en annan genre av musik. Jag anser att musiken har ändrats och utvecklats mycket sedan den tiden, jag tror dock inte att beskrivningen av olika känslotillstånd har gjort det. Machin (2010:100) skriver att i den västerländska kulturen associerar människan en låg tonhöjd med dysterhet, och en hög tonhöjd med ljushet och glädje. Då denna grund är som en slags undermedveten reaktionsförmåga hos människan så känns litteraturen ändå tillförlitlig då den handlar om hur människan också upplever de olika parametrarna i musiken och inte den specifika genren. Därför anser jag att det är en bra grund och tror att det är samma påverkan

beroende på vad det är för musik. Att det är grundat på klassisk musik kan medföra vissa konsekvenser, men som sagt, enligt min tro så är känslor känslor, och upplevs på liknande sätt oberoende av vilken genre det handlar om.

Att ha forskat genom design har också varit en del i uppsatsen att ta reda på hur denna ansats fungerar i ett projekt som detta. De fördelar som kan ses är att jag har kunnat styra produktionen och kan anknyta det empiriska resultatet från fokusgruppen till mina egna intentioner med skapandet av låten. Då man i designforskning ofta arbetar i flera varv, eller iterationer som det också kallas, kan denna forskning ses som en iteration. Det frågetecken som fanns, som togs upp i inledningen - hur upplever lyssnarna en låt? Får de samma känslor och upplevelser som låtskaparen har avsett att förmedla? Kan jag nu efter genomförandet av denna studie känna att jag har fått svar på då man kan se många likheter med resultatet av studien och med mina intentioner. Här har det metodologiska upplägget varit jätte bra och givande då fokusgruppen har varit designverktyget för mig som låtskrivare och producent. Att kombinera metodologin - forskning genom design och metoden fallstudie har resulterat i att arbetet kan fortsätta i fler iterationer, där låten kan utvecklas utifrån resultatet denna undersökning har givit.

Mina förhoppningar är att jag med hjälp av denna studie har kunnat bidra till mer forskning inom detta forskningsfält, då designforskning är relativt litet inom musikproduktion. Även om denna studie har varit avgränsad till en specifik produktion så kan förhoppningsvis resultatet vara av värde för andra. Och att arbetet samt metodologin som använts kan fungera som utgångspunkt för andra undersökningar, och inspirera till fortsatt forskning inom samma område.

Källförteckning

Referenslista

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2014). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB

Crouch, Christopher & Pearce, Jane (2012). *Doing research in design*. UK: MPG Books Group

Frayling, Christopher (1993). Research in Art and Design. *Royal College of Art Research Papers 1, s. 1-5.s*. London: Royal College of Art.

Gabrielsson, Alf (2013). *Starka musikupplevelser – Musik är mycket mer än bara musik*. Örlinge: Gidlunds Förlag

Gabrielsson, Alf & Lindström, Erik (2010). The role of structure in the musical expression of emotions. In Juslin, Partik N. & Sloboda, John A. (Eds.) *Handbook of Music and Emotion: Theory, Research, Applications* (pp. 367-400). Oxford: Oxford University Press.

Gullö, Jan-Olof (2010). *Musikproduktion med föränderliga verktyg – en pedagogisk utmaning*. Visby: KMH Förlaget

KTH (i.d.). *Designforskning*. Hämtad 20 December 2014 från <http://www.designfakulteten.kth.se/om-designfakulteten/vad-ar-designforskning>

Leikin, Molly-Ann (2003). *How to be a hit songwriter*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation

Leikin, Molly-Ann (2008). *How to write a hit song*. Milwaukee: Hal Leonard Books

Machin, David (2010). *Analysing popular music – image, sound, text*. London: SAGE Publications Ltd

Svenska akademins ordbok (i.d.). *Obligat*. Hämtad 4 januari 2015 från
<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/show.phtml?filenr=1/171/52.html>

Wibeck, Victoria (2010). *Fokusgrupper – Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Sverige: Holmbergs i Malmö AB

Bilagor

Bilaga 1

Information

Tack för att du medverkar i min forskningsstudie till min kandidatuppsats. Sessionen kommer att spelas in och all information kommer behandlas konfidentiellt.

Fokusgruppsdiskussionen kommer äga rum i K1 i Mediehuset på Högskolan Dalarna den 8/12-14 med start kl. 15.00 till ca 16-00. Ni kommer få lyssna på en låt i två olika versioner och därefter individuellt svara skriftligt på några frågor innan en öppen diskussion mellan deltagarna öppnas upp. Fokusgruppen består av fyra personer och sessionen kommer att utföras i tre steg. Mer information får ni på plats.

Syftet med undersökningen är att få en förståelse för hur ni uppfattar de olika versionerna av låten. Det är därför värdefullt att ni är så uppriktiga som möjligt oavsett om det är negativa eller positiva uppfattningar.

Bilaga 2

Frågeformulär

1. Vad ger musiken dig för känsla?

(beskriv kortfattat med något/några ord)

Version 1:

Version 2:

2. Vad upplever du att texten handlar om?

(beskriv kortfattat med något/några ord)

3. I viken version av låten tycker du att musiken passar bäst till texten?

Tack för din medverkan!

Bilaga 3

Låttext

**What are you doing with me
What are you doing with me**

**Since the first time that I saw your face
I haven't got you out of my head
Your dark eyes and your bright smile
Undress me every time I look into your eyes**

**(And when I)
look into your eyes
It feels like love I can't deny
'Cause I'm**

**I'm getting high
I'm getting high
I'm getting high
When i see you**

**Since the first time that I kissed you lips
I haven't got my feet back onto the ground
I just close my eyes and fly away
'Cause you are taking me to a new place**

**And when I
look into your eyes
It feels like love I can't deny
'Cause I'm**

**I'm getting high
I'm getting high
I'm getting high
When i feel you
X2**

**what are you doing with me
what are you doing with me**

**You hit my heart and took away my breath from the start
You hit my heart and took away my breath from the start
You hit my heart and took away my breath from the start
You hit my heart and took away my breath from the start
And now you got my heart (you got my heart)**